

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bihari Krisztina ügyvéd) által képviselt I. r. és II. r. felpereseknek - a Bugya Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bugya József ügyvéd) által képviselt alperes ellen szerződések érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2013. szeptember 23. napján kelt 13.P.22.346/2012/10. számú ítélete ellen az alperes 11. sorszám alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

R É S Z Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja az alábbiak szerint.

Elutasítja az annak megállapítására irányuló keresetet, amely szerint a 2007. április 2. napján létrejött 17713578 számú kölcsönszerződés, az ezt módosító 2009. december 9., 2010. december 21. és 2011. július 12. napján kelt szerződések, továbbá az 5315/554/2007., az 53015/Ü/2042/2009/2/O., az 53015/Ü/1619/2010/3. és az 53015/Ü/922/2011/3. számú közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő és egyoldalú kötelezettségvállalást tartalmazó nyilatkozatok érvénytelenek a kölcsönösszeg és a törlesztő részletek forint pénznemben való meghatározásának, valamint az árfolyamrés költségként való feltüntetésének hiánya miatt.

Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét a perköltségre és az eljárási illeték viselésére is kiterjedően hatályon kívül helyezi és ugyanezt a bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Felhívja az alperest, hogy hivatalos lelet készítésének terhe mellett fellebbezésén 8 napon belül rójon le további 432 000 (négy százharminckettőezer) Ft másodfokú eljárási illetéket.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek a részítélettel elbírált fellebbezési kérelemhez kapcsolódóan 50 000 (ötvenezer) Ft másodfokú perköltséget.

Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezett rendelkezéseihez kapcsolódóan a felperesek másodfokú eljárási költségét együttesen 200 000 (kettő százezer) Ft-ban, az alperesét 680 000 (hat száznyolcvanezer) Ft-ban állapítja meg.

A részítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

INDOKOLÁS

Az I. r. felperes és az alperes 2007. április 7. napján kölcsönszerződést kötöttek a **(település neve, ingatlan címe)** szám alatti ingatlan megvásárlása és tehermentesítése céljából. A szerződésben a finanszírozási igény összegét 8 000 000 Ft-ban, a kölcsön nyilvántartásának devizanemét svájci frankban, a kölcsön összegét 58 476 CHF-ben, a futamidőt 240 hónapban tüntették fel. Rögzítették, hogy a kölcsön kamatlába változó, a szerződéskötés időpontjában annak mértéke 5,55 %, az induló THM 6,02 %. A törlesztő részlet várható összegét a szerződéskötés kori kamatláb és kondíciók alapulvételével ún. annuitásos számítással 403,90 CHF-ben határozták meg. Az alperes szerződéskötési díjat nem számított fel, a kezelési költségre vonatkozóan pedig feltüntetésre került, hogy az változó, annak szerződéskötés kori mértéke 0 %.

A szerződésben a felek az alperes javára egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosítottak a kamat, a díjak és egyéb feltételek tekintetében. Rögzítették, hogy az ügylet árfolyamkockázatáról az I. r. felperes megfelelő felvilágosítást kapott az alperestől, továbbá, hogy a szerződésben nem szabályozott kérdésekben az alperes mindenkor Üzletszabályzatának, Lakossági Hitelekre vonatkozó Általános Szerződési Feltételeinek és a vonatkozó Hirdetményének a rendelkezései az irányadók, amelyeket az I. r. felperes átvett, elolvasott, megértett és elfogad.

A kölcsön biztosítására az annak felhasználásával megvásárolt **(település neve, ingatlan címe)** szám alatti ingatlanra az alperes javára jelzálogjog került bejegyzésre.

A kölcsönszerződést az I. r. felperes és az alperes több ízben módosították a törlesztő részleteket és a futamidőt érintően, emellett a második szerződésmódosítással kezdődően az ügylet az II. r. felperes is csatlakozott adóstársként. A módosításokat tartalmazó megállapodásokban a felek a folyósított kölcsön összegeként egy ízben 58 476 CHF-et, a többi esetben 53 777,90 CHF-t tüntettek fel, és minden alkalommal rögzítették a módosítás napján svájci frankban fennálló tartozás összegét is. Mind az eredeti kölcsönszerződés, mind az egyes módosító szerződések megkötését követően az I. r. felperes - a második módosítástól kezdődően a II. r. felperessel együtt - az 5315/554/2007, az 53015/Ü/2042/2009/2/O, az 53015/Ü/1619/2010/3. és az 53015/Ü/922/2011/3. számú közjegyzői okiratban rögzítetten - az egyes szerződésekben foglaltakkal megegyező tartalommal - tartozást elismerő és egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tettek.

A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy a kölcsönszerződés egésze, valamint járulékos jellegük folytán az ahhoz kapcsolódó szerződésmódosítások érvénytelenek, mert a kölcsönszerződés nem felel meg a szerződéskötéskor hatályos Hpt. 213. § (1) bekezdés a) - e) pontjaiban írtaknak. Hivatkozásuk szerint a kölcsön összege nincs a szerződésben pontosan meghatározva, az egyes okiratokban eltérő összegszerűség került megállapításra: A kölcsönszerződés 58 476 CHF-et tartalmaz, ilyen összeget azonban az alperes nem folyósított az I. r. felperes részére, a módosító szerződésekben pedig a kölcsön

Pf.II.20.844/2013/4/II.szám

összege 53 777,90 CHF-ben van feltüntetve. Állították, hogy egybehangzó kölcsönös akaratnyilatkozat hiányában közöttük devizában a szerződés nem jöhetett létre, ezért a kölcsön összege csak 8 000 000 Ft lehet.

Hivatkozásuk szerint nem tartalmazza a kölcsönszerződés a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyes költségek meghatározását és összegét, illetve az ezekre vonatkozó becslést, továbbá a THM értékét meghaladóan az egyéb, a szerződéssel kapcsolatos költségeket, és nem tünteti fel azokat a körülményeket sem, amelyek alapján a hiteldíj megváltoztatható.

Hivatkoztak ezen túl az alperes által alkalmazott egyes általános szerződési feltételek érvénytelenségére tisztességtelenség okán (a törlesztő részletek deviza eladási árfolyamon történő meghatározására, az alperest megillető egyoldalú szerződésmódosítási jogra, a szerződés 4. pontjának a folyószámla-nyitással és az árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezéseire).

A 2013. augusztus 23. napján előterjesztett 8. sorszámú beadványukban a keresetüket kiterjesztették, és kérték a zálogszerződés semmisségének a megállapítását is.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy a szerződés részletes feltételeit az üzletszabályzat tartalmazza, amelyet az I. r. felperes aláírásával igazoltan átvett. Állította, hogy a kölcsön összege a szerződésben és az üzletszabályzatban foglaltaknak megfelelően megállapítható; a folyósított összeg az ÁSZF 10.1. pontjában írtak figyelembevételével nyomon követhető, de a szerződéses rendelkezésekből is egyértelműen kitűnik, hogy a kölcsön összege 8 000 000 Ft-nak a folyósítás napján érvényes deviza vételi árfolyam figyelembevételével számított svájci frank összege, azaz 53 777,90 CHF. Állította, hogy a szerződés tartalmazza a Hpt. 213. § (1) bekezdés b), c), d) és e) pontjában foglaltakat, megjelöli a szerződéskötési díjat, a kamatot, a kezelési költséget, az induló THM-et, az ÁSZF 6. pontja tartalmazza az üzleti és késedelmi kamattal kapcsolatos rendelkezéseket, a 7. pont rögzíti a kölcsönhöz kapcsolódó egyéb díjakkal és költségekkel kapcsolatos információkat. Hangsúlyozta, 2007. április 2. napján az I. r. felperes által aláírt, és a kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képező tájékoztató (A/8) meghatározza a THM fogalmát, azt hogy annak számítási módját az aktuális hirdetésmények tartalmazzák, továbbá a 3. pont rögzíti a THM meghatározásánál figyelembe nem vett költségeket.

Hivatkozott arra, hogy a Hpt. 213. §-a alapján a szerződés semmisségére akkor lehet hivatkozni, ha az a fogyasztó érdekét szolgálja, véleménye szerint viszont az érvénytelenség kimondása és jogkövetkezményeinek alkalmazása a felperesek érdekét nem szolgálná. Álláspontja szerint a vételi és eladási árfolyam a szolgáltatás-ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési feltétel, s miután a szerződés mindenki számára érthetően, egyértelműen és világosan tartalmazza, hogy a forint és svájci frank váltások során a folyósításkor deviza vételi, a törlesztéskor pedig eladási árfolyam kerül alkalmazásra, az árfolyam-különbözet tisztességtelenségének a vizsgálatára a Ptk. 209. § (5) bekezdése alapján nem kerülhet sor. Utalt arra, a vételi és eladási árfolyam alkalmazásának jogszerűségét a

Ptk. 231. §-a is alátámasztja. Álláspontja szerint a jogalkotó a kétnemű árfolyam alkalmazását elfogadta, legitimizálta azzal, hogy a Hpt. 2010. november 27-i hatályú módosításával csak bizonyos típusú finanszírozási szerződéseknél, (fogyasztóval kötött deviza alapú lakáscélú kölcsön, pénzügyi lízing) írta elő a középárfolyam kötelező alkalmazását, egyébként a különmemű árfolyam alkalmazását nem tiltja vagy szankcionálja.

A zálogszerződés kapcsán rámutatott, hogy a felperesi állítással ellentétben elidegenítési és terhelési tilalom nem került bejegyzésre, a zálogszerződésben a kölcsön összege megfelelően került rögzítésre.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az I. r. felperes és az alperes között 2007. április 2-án létrejött 17713578 számú kölcsönszerződés, az ezt módosító 2009. december 9-én, 2010. december 21-én és 2011. július 12-én kelt szerződések, továbbá az 5315/554/2007., az 53015/Ü/2042/2009/2/O., az 53015/Ü/1619/2010/3., és az 53015/Ü/922/2011/3. számú közjegyzői okiratok érvénytelenek. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 30 000 Ft perköltséget, és az államnak 36 000 Ft eljárási illetéket. Megállapította, hogy a perbeli szerződés a Hpt. szerződéskötéskor hatályos 2. számú melléklet III. fejezet 13. pontja értelmében lakossági fogyasztási kölcsönszerződésnek minősül, ezért arra irányadóak a Hpt. 213. § (1) bekezdésének rendelkezései. Határozatának indokolása szerint a felek között deviza alapú hitelkonstrukció jött létre, amely esetén a kölcsön összege nem deviza, hanem forint. Ez pedig azt jelenti, hogy a szerződés tárgyát képező kölcsönösszeget és a törlesztő részleteket egyaránt forintban kell meghatározni, a rendelkezésre álló dokumentumok viszont a kölcsönt eltérő összegben jelölik meg és minden esetben CHF-ben tüntetik fel. Álláspontja szerint a jelen esetben olyan eltérő adatok állnak rendelkezésre a szerződés főtárgya, azaz a kölcsön összege és a törlesztő részletek mértéke tekintetében, amelyek közötti eltérésre nincs okszerű magyarázat. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy sem a kölcsön összege, sem a havi törlesztő részletek mértéke nem állapítható meg egyértelműen, ez a szerződésmódosításokból sem tűnik ki, ezért a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontja alapján a kölcsönszerződés és annak módosításai is érvénytelenek. Rámutatott, a szerződés nem felel meg a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltaknak sem, mivel nem tünteti fel az árfolyamrést, amely szintén a fogyasztót terhelő költségnek minősül és azt - a Kúria Gf.VII.30.078/2013/14. számú közbenső ítéletében írtak szerint - a szerződésben szerepeltetni kell.

A zálogszerződést annak járulékos jellege folytán ugyancsak érvénytelennek tekintette.

Az ítélet ellen az alperes élt fellebbezéssel, elsődlegesen annak megváltoztatásával a kereset teljes egészében történő elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

Elsődlegesen arra hivatkozott, a Ptk. 239/A. §-án alapuló, kizárólag az érvénytelenség megállapítására irányuló kereset előterjesztése jogszerűtlen.

Pf.II.20.844/2013/4/II.szám

Álláspontja szerint ugyanis joggal való visszaélésnek, a társadalmi rendeltetésével össze nem férő joggyakorlásnak minősül, és a Ptk. alapelveivel össze nem egyeztethető az, ha a adós csak az érvénytelenség megállapítását kéri a jogkövetkezmények alkalmazása nélkül, mivel az ilyen keresetindítás célja a fizetési kötelezettségek rosszhiszemű elodázása.

Emellett a Hpt. szerződéskötés időpontjában hatályban volt 213. § (3) bekezdése szerint a szerződés semmisségére csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni, a megállapítási keresetből azonban nem állapítható meg, hogy az érvénytelenség kimondása valóban érdekében áll-e a fogyasztónak.

Véleménye szerint - miután a jelen perben kötelező a jogi képviselő - a felperesek a keresetváltoztatásra nyitva álló 30 napos határidőn túl terjesztették ki keresetüket a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontján alapuló érvénytelenségi okra.

Az ítélet érdemét illetően rámutatott, az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben sem a kölcsön összegét, sem a törlesztő részletek összegét nem kellett a szerződésben forintban feltüntetni, mivel nem forint hitelről, hanem deviza alapú, svájci frankban nyilvántartott kölcsönszerződésről van szó. Kifejtette annak lényegét. Utalt arra, a 2013. március 26. napján kelt érdemi ellenkérelem I/C. pontjában részletesen, az ÁSZF vonatkozó rendelkezéseinek idézésével levezette a felperesek által kifogásolt számszaki eltérések magyarázatát. Mindezek alapján a szerződés tárgya egyértelműen meghatározásra került. Ugyanezen indokok alapján a törlesztő részlet összegét sem kellett forintban feltüntetni, az induló CHF törlesztő részlet összegét a kölcsönszerződés 1. pontja tartalmazza, amit kiegészített az ÁSZF 9.4., 10.2. és 10.4. pontja.

A Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjához kapcsolódóan fenntartotta azt az álláspontját, hogy nem létezett illetve nem létezik olyan jogszabályi előírás, amely szerint a THM-nek illetve a szerződésnek az árfolyamrész külön költségként tételesen fel kellett volna tüntetnie.

Kifejtette, a deviza vételi és eladási árfolyamnak kizárólag a THM számítása során van jelentősége, az nem minősül a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alkalmazásában sem kamatnak, sem járuléknak. Azok a költségek pedig, amelyek a Hpt. korábban hatályos 212. § (2) bekezdése illetve 213. § (1) bekezdése szerinti költségek körébe vonhatók, kellő meghatározottsággal szerepelnek a kölcsönszerződésben.

Rámutatott, az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában megállapította a zálogszerződés érvénytelenségét a főkötelelem érvénytelenségére tekintettel, ugyanakkor a rendelkező rész a zálogszerződés érvénytelenségének megállapítását nem tartalmazza, de nem is tartalmazhatja, mert eredetileg ilyen kereseti kérelme a felperesnek nem volt, csak a 2013. augusztus 5. napján kelt tárgyalást előkészítő iratában hivatkozott a zálogszerződés érvénytelenségére, amely hivatkozása a Pp. 146/A. §-a szerint meg nem engedett keresetmódosítás, amelyet az elsőfokú bíróságnak külön végzéssel el kellett volna utasítani.

A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték.

A fellebbezés **részben alapos.**

Az alperes fellebbezésében elsődlegesen felhozottak olyan eljárásjogi kifogások, amelyek megalapozottsága kizárja az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatát, ezért az ítéletábrának ezekben a kérdésekben kellett elsődlegesen állást foglalnia.

A Ptk. 2. § (2) bekezdése értelmében a törvény biztosítja a jogok szabad gyakorlását e jogok társadalmi rendeltetésének megfelelően. Helytállóan hivatkozik az alperes arra, hogy a joggyakorlás akkor felel meg társadalmi rendeltetésének, ha a jóhiszeműség és a tisztesség követelményének (Ptk. 4. § (1) bekezdés) keretei között marad, annak határain túl védelemben nem részesíthető. Nem vitatott tény, hogy a felperesek a szerződés alapján őket terhelő fizetési kötelezettségnek a teljesítési képességükhöz mérten még részben sem tesznek eleget. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetindítással joggal való visszaélést követnének el. A szerződés vagy az egyes szerződési feltételek esetleges érvénytelensége ugyanis közvetlen kihatással van fizetési kötelezettségük mértékére, ezért a megállapítási kereset előterjesztése akkor sem minősül rendeltetésellenes joggyakorlásnak, illetve joggal való visszaélésnek, ha maguk sem tettek eleget fizetési kötelezettségüknek.

A Ptk. 2012. május 16. napjától hatályos és a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazandó 239/A. § (1) bekezdése a megállapítási kereset előterjeszthetőségének a Pp. 123. §-ában írt általános szabályaitól eltérő rendelkezést tartalmaz a szerződés érvénytelenségének illetve a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének megállapítására irányuló perekre nézve, annak kimondásával, miszerint az érvénytelenség megállapítását a bíróságtól a fél anélkül is kérheti, hogy az érvénytelenség következményeinek alkalmazását is kérné. A Ptk. 239/A. §-a Pp. rendelkezéséhez képest speciális szabály, az annak alapján a szerződés érvénytelenségének (részleges érvénytelenségének) megállapítása iránt indított perben nem kell vizsgálni a Pp. 123. §-ában megfogalmazott feltételek fennállását, így azt sem, hogy az érvénytelenség megállapítása szükséges-e a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett. A Ptk. 239/A. §-a ugyanis önálló jogszabályi felhatalmazást biztosít a perindító fél számára, amely mentesülést jelent a Pp. 123. §-ában foglalt feltételek fennállásának igazolása alól (5/2013. Polgári jogegységi határozat 1. pont).

Mindemellett megjegyzi az ítéletábra, a fentiekben kifejtettek alapján a felperesi fogyasztóknak érdekükben áll, hogy a bíróság állást foglaljon abban a kérdésben, hogy a szerződés illetve annak rendelkezései érvénytelenek-e, hiszen ennek ismeretében tudnak megalapozott egyeztetést folytatni a hitelezővel arról, hogy milyen jogcímen, mértékben és feltételekkel terheli őket fizetési kötelezettség a szerződésből eredően, illetve hogy milyen összegű a fennálló tartozásuk.

Arra helytállóan utalt az alperes, hogy a Hpt. szerződéskötéskor hatályos 213. § (3) bekezdése szerint a szerződés semmisségére csak a fogyasztó érdekében lehet

hivatkozni. Téves azonban az az álláspontja, hogy csak az esetleges érvénytelenség

- 7 -

Pf.II.20.844/2013/4/II.szám

jogkövetkezményének tükrében ítélt meg, hogy a fogyasztó érdekében áll-e a szerződés érvénytelenségének a megállapítása. A Hpt. 213. § (1) bekezdése részletesen felsorolja azokat az információkat, amelyeket a kölcsönszerződésnek az ügyfél érdekében minimálisan tartalmaznia kell. E rendelkezések tehát a fogyasztói kölcsönszerződés szükséges tartalmát írják elő fogyasztóvédelmi szempontból. E kötelező tartalmi elemek hiányára alapított semmisségre való hivatkozás kapcsán a „fogyasztó érdekében” kitétel nem értelmezhető akként, hogy az elszámolást elvégezve kerüljön megállapításra, ténylegesen a fogyasztó anyagi értelemben vett érdekét szolgálja-e a szerződés érvénytelenné nyilvánítása. Ez ugyanis ettől eltérő, olyan tartalmú megfogalmazást tett volna szükségessé a jogalkotó részéről, amely szerint az egyébként semmis szerződés alapján a jogkövetkezmények levonására csak akkor kerülhetne sor, ha az a fogyasztó számára előnyös. A törvény hivatkozott rendelkezése csupán azt jelenti, hogy a szerződés semmisségére a fogyasztó, és a fogyasztó érdekében az erre jogszabály által feljogosított más személy hivatkozhat, a fogyasztóval szerződő fél azonban nem.

A Pp. 146/A. § (1) bekezdésébe ütköző keresetváltoztatásra vonatkozó alperesi védekezés kizárólag a zálogszerződés érvénytelenségét érintő keresetkiterjesztés tekintetében megalapozott, így az erre irányuló keresetet az ítéltábla 4/I. sorszámú végzésével érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Alaptalanul hivatkozott azonban az alperes arra, hogy a felperesek elkésztett terjesztették ki keresetüket a kölcsönszerződés Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjaira alapított semmisségének megállapítására. A felperes keresetlevele petítumában a kölcsönszerződés egésze érvénytelenségének megállapítását a Ptk. 217. §-a mellett a Hpt. 213. § (1) bekezdésében foglalt megsértésre hivatkozással kérte. Az alperesi állítással ellentétben keresetét nem szűkítette le a b.) c.) és a d) pontokra, keresete indokai között keresetlevele kifejezetten kitért az a) és az e) pontokban előírt tartalmi követelmények hiányára, kifogásolva a kölcsönösszeg és a törlesztő részletek pontos meghatározásának a hiányát (keresetlevél 5. oldal). Ehhez képest nincs jelentősége annak, hogy az e tényelődásán alapuló érvénytelenség jogszabályi alapját csak a 2013. augusztus 23. napján érkezett beadványában jelölte meg.

Mindezek után az ítéltáblának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az elsőfokú bíróság által megjelölt indokok alapján megállapítható-e a kölcsönszerződés illetve annak módosításai, valamint az erre vonatkozó közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatok érvénytelensége.

Kölcsönszerződés alapján mind a hitelező, mind az adós pénzzolgáltatással tartozik: a pénzügyi intézet, vagy más hitelező köteles meghatározott pénzügyi összeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni (Ptk. 523. § (1) bekezdés). A pénztartozás meghatározása (kivétel) rendszerint ugyanabban a pénznemben történik, mint amilyen pénznemben azt teljesíteni

kell (lerovás), a szerződési szabadság elvéből következően azonban - jogszabály tiltó rendelkezésének hiányában - annak sincs

- 8 -

akadálya, hogy a felek szerződésükben a kirovó és a lerovó pénznemet eltérően állapítsák meg. Ha a kirovó és a lerovó pénznem eltér, a kirovó pénznemben meghatározott pénztartozást a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam (ár) alapulvételével át kell számítani a lerovó pénznemre és az így átszámított összeget kell teljesíteni (Ptk. 231. § (2) bekezdés).

A peres felek szerződése - amint azt az elsőfokú bíróság helyesen megállapította - deviza alapú kölcsönszerződés, amelynek lényege, hogy a szerződés tárgya, vagyis a hitelező által folyósítandó kölcsön összege és az adós tartozása, azaz a törlesztő részletek összege egyaránt devizában kerül meghatározásra, így az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és a törlesztésére pedig forintban kerül sor, azaz a kirovó és a lerovó pénznem eltér egymástól, a kirovó pénznem deviza, a lerovó pedig forint. Lényeges emellett, hogy a kölcsönszerződés konszenzuál szerződés, így annak létrejöttéhez elegendő a felek megállapodása, a kölcsönösszeg adós részére történő átadása nem feltétele a szerződés létrejöttének. Ezért deviza alapú szerződéseknél a kirovó és a lerovó pénznem eltéréseéből következik, hogy - attól az elméleti lehetőségtől eltekintve, amikor a szerződéskötés és a teljesítés időpontja megegyezik - a szerződéskötés időpontjában nem lehet megmondani, hogy a lerovás pénzneméből mennyit kell adni ahhoz, hogy a kötelezett teljesítsen. A szerződéskötéskor nem ismert ugyanis a felek előtt, hogy a teljesítés időpontjában miként fog alakulni a kirovó és a lerovó pénznem egymáshoz viszonyított árfolyama, s hogy ehhez képest az átszámítás eredménye hogyan fog alakulni. A szerződéskötéskor a feleknek a szerződés tárgyát, a kölcsön összegét a kirovó pénznemben, vagyis a megállapodás szerinti devizanemben kell meghatározniuk, az pedig, hogy az átadott kölcsönösszeg megegyezik-e a szerződésben megjelölt összeggel, a szerződés létrejöttét és érvényességét nem érinti, az a szerződés teljesítésének létszakára tartozó kérdés. Lényeges továbbá, hogy a felek a szerződés megkötésekor a kölcsönösszeg devizában való meghatározása során két módot is választhatnak: vagy az érintett devizanemben jelölik meg pontosan, összegszerűen a kölcsön összegét (ebben az esetben a folyósítás időpontjában irányadó árfolyamtól függ, hogy ténylegesen milyen forintösszeg kerül az adós részére átadásra), vagy azt a forintösszeget jelölik meg, amelynek a folyósítás időpontja szerinti árfolyamon az adott devizanemre átszámított összege az adós kirovó pénznemben meghatározott tartozása. Mindkét mód alkalmas a kirótt tartozás egyértelmű meghatározására. Jelen esetben a kölcsönszerződés alapján az I. r. felperes által tett, közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozat 1. pontjából kitűnően a peres felek a kölcsönösszeg meghatározásának a fent ismertetettek közül az utóbbi módját választották. Az okirat ugyanis egyértelműen rögzíti, hogy a kölcsön összege a folyósítás napján érvényes devizavételi árfolyam figyelembe vételével számított 8 000 000 Ft-nak megfelelő összegű svájci frank. Kétségtelen, hogy a szerződésben a kölcsön összegeként megjelölt 58 476 CHF-től eltérően az alperes 53 777,90 CHF-ben tartotta nyilván az I. r. felperes tartozását, aminek magyarázata, hogy a szerződéskötés időpontjához képest a folyósítás időpontjában az I. r. felperesre nézve kedvezően alakult a forint svájci frankhoz

viszonyított árfolyama. Helytállóan hivatkozik az alperes arra, hogy a szerződés részét képező „Lakossági Hitelek Általános Szerződési Feltételei” 10.1. pontjában foglaltak erre vonatkozó rendelkezést tartalmazznak, éppen arra tekintettel, hogy a szerződéskötéskor és a folyósításkor az árfolyam eltérő lehet. Az ugyanis

- 9 -

Pf.II.20.844/2013/4/II.szám

rögzíti, hogy a lakossági kölcsönök esetén, az egyedi ügyfélszerződésben megjelölt kölcsönösszeg a feltüntetett finanszírozási igény összegének a szerződéskötés napjára, a bank által jegyzett deviza I. eladási árfolyamon számított deviza ellenértékének 110 %-a.

Az, hogy a szerződésmódosításról készült okiratok egy részében a folyósított kölcsön összegeként az eredeti szerződésben tájékoztató jelleggel szereplő 58 476 CHF került feltüntetésre, olyan adminisztrációs hiba, ami a kölcsön tárgyának egyértelmű meghatározottságát, és ezáltal a kölcsönszerződés érvényességét nem érinti.

Helytálló az alperesnek az a fellebbezési érvelése is, miszerint az egyes szerződésmódosításokról kiállított okiratokban szereplő további összegek az I. r. felperes érintett szerződésmódosítás időpontjában fennálló - az I. r. felperes által már teljesített törlesztések figyelembe vételével meghatározott - aktuális tartozásának összegét jelölik. Az, ha ezeket az összegeket az alperes esetlegesen tévesen határozta meg, a felek közötti elszámolásra tartozó kérdés, de sem az eredeti szerződés, sem az azt módosító megállapodások érvényességét nem érinti.

Mind a kölcsönszerződés, mind annak a módosításai tartalmazzák a kirovó pénznemben, azaz svájci frankban meghatározva a törlesztő részletek összegét, amelyek forint megfelelőjét - a fent részletezettek szerint - nem kellett, és nem is lehetett a szerződéskötések időpontjában meghatározni.

Miután a kölcsönszerződés és annak módosításai a kifejtettek szerint tartalmazzák a Hpt. 213. § a) és e) pontjában előírt kötelező tartalmi elemeket, így az elsőfokú bíróság által megjelölt okból a szerződés és azok módosításai nem érvénytelenek.

Nem állapítható meg a kölcsönszerződés egészének érvénytelensége azon okból sem, hogy az árfolyamrést, mint költséget a szerződésben nem tüntette fel.

Az alperes által sem vitatott tény, hogy a kölcsönösszeg folyósításakor vételi, a felperes általi törlesztések elszámolásakor pedig eladási árfolyamon végezte, illetve végzi el a forint svájci frankra történő átszámítását, tehát valóban alkalmaz ún. árfolyamrést.

A Kúria az EBH2013. G.10 szám alatt közzétett eseti döntésében akként foglalt állást, hogy a lakossági, fogyasztási kölcsönszerződésben a kétnemű devizaárfolyam (vételi és eladási árfolyam) alkalmazása során felmerülő különbözet költségnek minősül, mely mértéke feltüntetésének hiánya a szerződés semmisségét eredményezi. Lényeges azonban, hogy a Kúria ezt egy olyan tényálláshoz kapcsolódóan állapította meg, amely szerint nem volt vitatott, hogy a folyósításkor a pénzügyi intézmény a devizát átváltotta

forintra, majd a törlesztésekkor a forintot visszaváltotta devizára, vagyis konverziós szolgáltatást nyújtott, ezért a kétnemű árfolyamot jogszerűen alkalmazta. A perbeli esetben viszont a peres felek nem vitásan deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással, amelynek alapján az alperes forintban folyósította az I. r. felperes részére a kölcsön összegét, az I. r. felperes ebből eredő tartozását vételi árfolyamon átszámítva tartja nyilván, az I. r.

- 10 -

felperes pedig forintban köteles a kölcsönt és kamatait törleszteni akként, hogy azt az alperes - eladási árfolyamon - devizára számítja át, és számolja el az I. r. felperes devizában nyilvántartott tartozására. Ténylegesen azonban az alperes nem adott el devizát az I. r. felperesnek és nem vesz tőle devizát. Az I. r. felperes a szerződés alapján nem kérhette devizában folyósítani a kölcsön összegét és nem is jogosult devizában törleszteni azt. Az alperes ugyan a szerződés alapján devizában tartja nyilván a felperes tartozását és devizában számolja el az I. r. felperes törlesztését, de ez csak elszámolási alap, a felek egymás közötti jogviszonyában a forint és a svájci frank közötti átváltásra nem kerül sor, az alperes a perbeli kölcsönügylet során pénzváltásra irányuló kiegészítő pénzügyi szolgáltatást nem nyújt az I. r. felperesnek, a forint és a svájci frank relációjában csak egy számtani műveletet végez el a kölcsön folyósításakor illetve a törlesztések átvételekor.

A peres felek egymás közötti jogviszonyában nincs jelentősége annak, hogy az alperes milyen forrásból nyújtotta a kölcsönt a felpereseknek. Az alperes harmadik személy szerződési partnerével kötött esetleges refinanszírozási ügylete a felek szerződéses jogviszonyán kívül eső körülmény. Ha az alperesnek az általa 3. személlyel kötött refinanszírozási ügylettel összefüggésben átváltási költsége merül fel, ezt a szerződésben kikötött ügyleti kamat meghatározásakor kalkulálhatja, de átváltás címén külön díjazást nem számíthat fel, mert ilyen szolgáltatást az I. r. felperesnek nem nyújt. Az nem vitatható, hogy az I. r. felperes tartozásának svájci frankban történő nyilvántartása következtében az alperesnek az általa folyósított forintösszeget és az I. r. felperes által teljesített törlesztő részleteket át kell számítani svájci frankra, ezzel az átszámítással azonban nem nyújt szolgáltatást a felperesnek, így az azzal felmerülő adminisztráció költségét vagy az ügyleti kamat, vagy a kezelési költség mértékének meghatározásakor veheti számításba.

Összegzésként megállapítható, hogy az eltérő (vételi és eladási) árfolyamon való elszámolás eredményeként az alperes olyan többletdíjazáshoz jut hozzá, amellyel szemben nem áll szolgáltatás, következésképpen a szerződésnek ez a kikötése megbontja a felek közötti egyensúlyt, az alperes oldalán egyoldalú előnyként, a fogyasztó oldalán hátrányként jelentkezik, ezért a Ptk. 209. § (1) bekezdése értelmében tisztességtelen. (BDT2012. 2739).

Megjegyzi az ítélőtábla, ebből a szempontból közömbös, hogy a szerződés árfolyamrés, mint költség elszámolására vonatkozó rendelkezése főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésnek minősül vagy nem. Átlagos köznap ismeretekkel rendelkező fogyasztó számára ugyanis a terjedelmes, bonyolult szerkezetű és megfogalmazású alperesi üzletszabályzat elvárható gondosságú áttanulmányozása alapján sem lehetett világos, érthető illetve felismerhető,

hogyan az alperes egy ténylegesen nem nyújtott konverziós szolgáltatás ellenértékét is fel kívánja számítani vele szemben, így a felperesi szolgáltatás és az alperesi ellenszolgáltatás különmemű árfolyamon való átszámítására vonatkozó szerződési kitételek tisztességtelenségének megállapítása nem ütközik a Ptk. 209. § (5) bekezdésében előírt korlátozásba. Mindennek a per jelenlegi szakaszában olyan értelemben van meghatározó jelentősége, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdése szerinti semmisség - adott esetben

- 11 -

Pf.II.20.844/2013/4/II.szám

egy költségelem feltüntetésének vagy százalékos meghatározásának elmaradása - csak az egyébként tisztességesnek minősülő, érvényes szerződési feltételek hiányának jogkövetkezménye lehet (BDT2014. 3058), az érvénytelen szerződési feltételből ugyanis jogok és kötelezettségek nem keletkeznek. Mivel a perbeli szerződés árfolyamrész alkalmazását lehetővé tevő rendelkezése semmis, az alperes árfolyamrész, mint költség felszámítására nem jogosult, így az, hogy egy semmis szerződési rendelkezésen alapuló, következésképpen a felperessel szemben nem érvényesíthető költséget nem tüntetett fel a szerződésben kifejezetten illetve százalékos értékben, a szerződés érvénytelenségét nem eredményezheti.

A felperesek keresetükben több érvénytelenségi okot is megjelöltek, illetve számos szerződési feltétel tisztességtelenségére is hivatkoztak. Keresetük azonban csupán az érvénytelenség megállapítására irányult, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását nem kérték. A 6/2013. PJE. 5. pontjának indokolása szerint, ha a fél megállapítás iránti keresetében több érvénytelenségi okra is hivatkozik, a bíróság valamennyi érvénytelenségi okot köteles vizsgálni és ítéletében meg kell állapítania, hogy mely szerződési rendelkezések érvénytelenek, az alaptalanul hivatkozott érvénytelenségi okok tekintetében pedig a keresetet el kell utasítani. Az elsőfokú bíróság eljárása során - eltérő jogi álláspontja folytán - a felperesek keresetében hivatkozott egyéb érvénytelenségi okokat illetve az egyes szerződési feltételek érvénytelenségét nem vizsgálta, ezért a rendelkezésre álló adatok alapján a jogvita nem bírálható el.

Erre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét részítéletével (Pp. 213. § (2) bekezdés) a kölcsönszerződés és módosításai, valamint az ezekből eredő felperesi kötelezettségekre vonatkozó közokiratba foglalt tartáselismerő jognyilatkozatok - előzőekben részletezett okokból való - érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetet elutasította az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján a perköltségre és az eljárási illeték viselésére is kiterjedően hatályon kívül helyezte és ugyanezt a bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak el kell bírálni a felperesek által megjelölt további érvénytelenségi okokat is.

A felperesek keresetükben a kölcsönszerződés egésze érvénytelenségének megállapítását kérték. Keresetük a Ptk. 239/A. §-a alapján előterjesztett megállapítási kereset. E perben a per tárgyának értékét főszabályként a szerződésben kikötött szolgáltatásért járó ellenszolgáltatás értéke alapján kell meghatározni (5/2013. PJE határozat 2.a.), amely jelen esetben a kölcsön összege, így ez minősül az Itv. 37. § (1) bekezdése alapján az illeték alapjának. Ehhez képest a másodfokú eljárási illeték összege 640 000 Ft, amelyhez képest az alperes mindössze 48 000 Ft-ot rótt le, ezért az ítélet tábla a különbözetként jelentkező 592 000 Ft másodfokú eljárási illeték megfizetésére felhívta az Itv. 73/B. §-a alapján.

- 12 -

A részítélettel elbírált fellebbezés kapcsán az alperes pernyertesnek bizonyult, ezért az ítélet tábla a Pp. 78. §-a alapján a felpereseket, mint egyetemleges kötelezetteket kötelezte az alperes jogi képviselőjével felmerült - a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet alapján megállapított összegű - másodfokú perköltségének a megfizetésére. A hatályon kívül helyezett rendelkezéseket érintően az ítélet tábla a peres felek másodfokú eljárással kapcsolatos költségeit a Pp. 252. § (4) bekezdése alapján csupán megállapította, annak viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell határoznia. Az alperes perköltségének megállapításakor figyelemmel volt a felmerült másodfokú eljárási illeték összegére is.

S z e g e d , 2014. április 23.

Dr.Szeghő Katalin sk.	Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.	Bereczkyné dr. Lengyel Nóra sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.844/2013/7.szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bihari Krisztina ügyvéd) által képviselt I. r. és II. r. felpereseknek - a Bugya Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bugya József ügyvéd) által képviselt **alperes neve** alperes címe szám alatti székhelyű alperes ellen szerződések érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2013. szeptember 23. napján kelt 13.P.22.346/2012/10. számú ítélete ellen az alperes 11. sorszám alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

V É G Z É S T :

A Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.844/2013/4/II. számú részítéletét az alábbiak szerint javítja ki.

Felhívja az alperest, hogy hivatalos lelet készítésének terhe mellett fellebbezésén 8 napon belül rójon le további **592 000 (ötszázkilencvenkettőezer)** másodfokú eljárási illetéket.

Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezett rendelkezéseihez kapcsolódóan a felperesek másodfokú eljárással kapcsolatos költségét együttesen 200 000 (kettőszázezer) Ft-ban, míg az alperes költségét **840 000 (nyolcszáznegyvenezer)** Ft-ban állapítja meg.

A végzés ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül a Szegedi Ítéltáblán 4 példányban benyújtandó, a Kúriához címzett fellebbezésnek van helye.

I N D O K O L Á S

Az ítéltábla Pf.II.20.844/2013/4/II. számú részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben, a rendelkező részben foglaltak szerint megváltoztatta. Ezt meghaladóan azt hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb

határozat hozatalára utasította.

Észlelte, hogy az alperes fellebbezésére a jogszabályban előírt hoz képest kevesebb illetéket rótt le, ezért hivatalos lelet készítésének terhével hívta fel a különbözeti másodfokú eljárási illeték megfizetésére. Számítási hiba folytán azonban a másodfokú eljárási illeték összegét tévesen 480 000 Ft-ban állapította meg, és ebből helyezte levonásba az alperes által lerótt 48 000 Ft illeték összegét. Ezt az ítélet írásba foglalásakor észlelte, és a számítási hibát korrigálva a részítéletet a

- 2 -

rendelkező részben foglaltak szerint kijavította. A másodfokú eljárási illeték téves számítása miatt ugyancsak hibásan került meghatározásra az alperes másodfokú eljárással kapcsolatban felmerült költsége, amelynek kapcsán ugyancsak a részítélet kijavítása vált szükségessé.

A kifejtettekre tekintettel az ítélőtábla határozatát a Pp. 224. § (1) bekezdése alapján hivatalból kijavította.

S z e g e d, 2014. május 19.

Dr.Szeghő Katalin sk.	Zanócné dr.Ocskó Erzsébet sk.	Bereczkyné dr.Lengyel Nóra sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró

V É G Z É S :

A fenti végzés 2014. június 11. napján jogerőre emelkedett.

Szeged, 2014. június 19.

Dr.Szeghő Katalin sk.
tanácselnök